

NIEUWSBRIEF

MAART 2024

Bomen, storm en zon

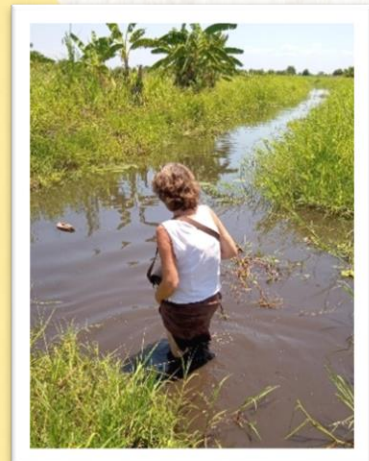
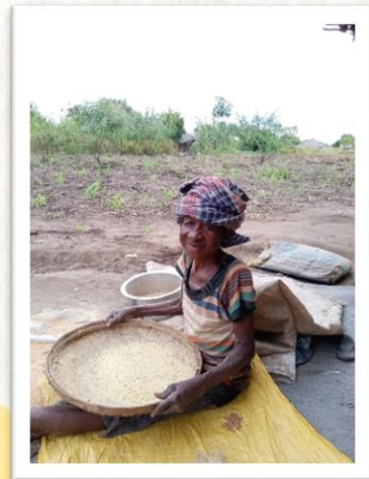
Op zaterdagmorgen staat hij soms op me te wachten, achter een boom vlak bij m'n huisje; Agosto heet hij. Ik heb 'm leren kennen op wat ik sinds een tijdje het 'Jericho pad' noem. Een zandweg waarover ik naar Mangomo fiets, een gehucht hier een paar kilometer verderop.

Ik rijd dan tussen metershoge suikerrietstengels en speur naar vogeltjes. Sommige van die gevleugelden zijn vúrrood en anderen hebben fabuleus lange staarten. Ik fiets altijd graag naar

Mangomo, maar in het suikerrietgewas blijken soms 'mapangas' (bandieten) te zitten met grote kapmessen die mensen lastig vallen. Als ik nu afsla richting het bewuste zandpad, vraag ik me soms af of ik in geval van nood een Mozambicaanse Leviet, priester of Samaritaan zal tegenkomen. Ook denk ik aan die keer dat ik vlakbij een township in een ander Afrikaans land van m'n fiets werd getrokken. Ze hadden het op m'n rugzak voorzien, maar deze hield ik stevig vast. Vervolgens gingen de mapangas ter plaatse er op mijn geleende tweewieler vandoor. Meestal kom ik op het 'Jericho pad' gewoon een vriendelijke enkeling tegen, al dan niet met een groot kapmes. Op een dag ontmoette ik daar Agosto en ik stopte. Hij kwam uit school en had een zeer originele schooltas, gemaakt van een meelzak. Ik maakte een praatje met hem. Hij bleek te kunnen lezen! Ik gaf hem een boekje in het Sena, zijn

moedertaal. Een week of wat later kom ik hem weer tegen; hij keek niet op of om en al lopend las hij in z'n boekje. Ik stopte weer en maakte nu ook kennis met zijn oma Lozeta en twee neefjes, die ook in de buurt waren. De drie jongens bleken bij hun oma te wonen; de vader van Agosto zat in de gevangenis en de vader van de twee anderen woont in de stad met een andere vrouw. De moeders waren overleden. Vanaf deze dag bezocht ik oma Lozeta en haar kleinkinderen af en toe. Oma was altijd bezig óf op het land, óf met het wannen van rijst of meel. Wanneer ik kwam, mochten haar kleinkinderen met me lezen en ze stuurde hen ook steevast naar school! Op zaterdagmorgen 9 december bleef Agosto echter niet achter een boom staan, maar riep me en vertelde dat zijn oma de avond ervoor was overleden. Ik sprong op de fiets, want een begrafenis op het platteland volgt heel snel. De stoet bleek al op weg naar de begraafplaats, maar het lukte nog om aan te sluiten. Het laatste stuk moesten we door het water. Tijdens de begrafenis werd er regelmatig gespoten met een soort geurverfrisser

bij de van riet gemaakte doodskist. De kleren van de overledene werden in het graf gelegd. Er werd gevraagd of iemand nog iets wilde zeggen. Ook ik stapte naar voren en in mijn beste Sena probeerde ik mijn waardering voor deze oma te verwoorden in de zorg en toewijding voor haar kleinkinderen.

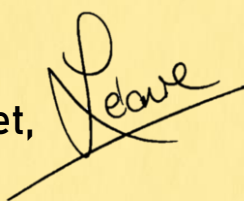
Ik had niet kunnen vermoeden dat ik krap twee maanden later, ook op een zaterdag, opnieuw aan een graf zou staan. Deze keer om mijn éígen moeder te begraven. Behoorlijk onverwachts was ik twee dagen na de begrafenis van oma Lozeta afgereisd naar Nederland omdat mijn moeder ongeneeslijk ziek bleek te zijn en er geen op genezing gerichte behandeling meer mogelijk was. Ik ben dankbaar voor de tijd die we nog kregen vóór haar sterven. Een tijd die Ida Gerhardt noemt 'een bijna van gehavendheid genezen' zijn. Het meeleven van veel verschillende mensen was bij tijden overweldigend. Van een Mozambicaanse student kreeg ik

het volgende, ontroerende berichtje: 'Indirect maakte jouw moeder ook deel uit van mijn leven, want zonder haar had ik jou nooit leren kennen en zou ik nu niet kunnen studeren.'

Inmiddels ben ik weer afgereisd naar Mozambique en eergisteren kwam Agosto weer tevoorschijn vanachter een boom om me te begroeten. Ik moest denken aan een deel van het verhaal dat Manu Keirse, een Vlaamse rouwspecialist, vaak vertelt over 3 bomen: 'Tijdens een storm waren 3 bomen een grote tak kwijtgeraakt. Ze gingen elk op een andere manier met hun verlies om. De 1e boom rouwde jaren later nog steeds om zijn verlies en zei tegen de zon die hem uitnodigde om te groeien: 'Nee, dat kan ik niet. Ik heb een belangrijke tak verloren.' De 2e boom was zo geschrokken, dat hij had besloten het verlies snel te vergeten. De plek van de wond was moeilijk te vinden en was verstopt achter vochtige bladeren, die lagen te rotten. De derde boom was ook geschrokken van de pijn en de leegte. Het eerste jaar had hij tegen de zon gezegd: 'Nu nog niet..' Toen de zon het 2e voorjaar terugkwam, had hij gezegd: 'Ja zon, verwarm mij maar, zodat ik mijn wond kan verwarmen.' Toen de zon het 3e voorjaar weer terugkwam, sprak de boom: 'Ja zon, laat mij groeien. Ik weet dat er nog zoveel te groeien is.'

Agosto en ik. Allebei een grote tak verloren en de zon schijnt.

Groet,

Ondersteuning is mogelijk door een gift over te maken naar AIM Wageningen, bankrekeningnr. NL91 RABO 0155 6577 12 o.v.v. 'ondersteuning Léonie'.

Uw gift is fiscaal aftrekbaar.

THUISFRONTCOMMISSIE:

Willeke de Pagter (voorz.) pagte056@planet.nl

Wilma Boone (secr.) wilmaboone@outlook.com

Aart (penm.) en Lenny Prinsen

Petra Schot

www.leoniedieleman.wordpress.com

leonie.dieleman@outlook.com